

Jeremia 47

1 Het woord van de HEERE dat tot de profeet Jeremia kwam, tegen de Filistijnen, voordat de farao Gaza versloeg.

2 Zo zegt de HEERE: Zie, water komt opzetten uit het noorden, het wordt tot een overstromende beek. Ze zullen het land en al wat het bevat overstromen, de stad en wie erin wonen. De mensen zullen het uitschreeuwe, alle inwoners van het land zullen weeklagen,

3 vanwege het geluid van het stampen van de hoeven van zijn machtige paarden, vanwege het gedreun van zijn strijdwagens, het ratelen van zijn wielen. Vaders zien niet om naar hun kinderen, vanwege het verslappen van hun handen,

4 vanwege de dag die komt om alle Filistijnen te verdelgen, om elke overgebleven helper van Tyrus en Sidon uit te roeien. Want de HEERE zal de Filistijnen verdelgen, het overblijfsel van het kustland van Kaftor.

5 Kaalheid is over Gaza gekomen, Askelon is uitgeroeid, samen met het overblijfsel van hun dal. Hoelang zult u uw lichaam kerven?

6 Wee, zwaard van de HEERE, hoelang hebt u geen rust? Keer terug in uw schede, kom tot rust, wees stil.

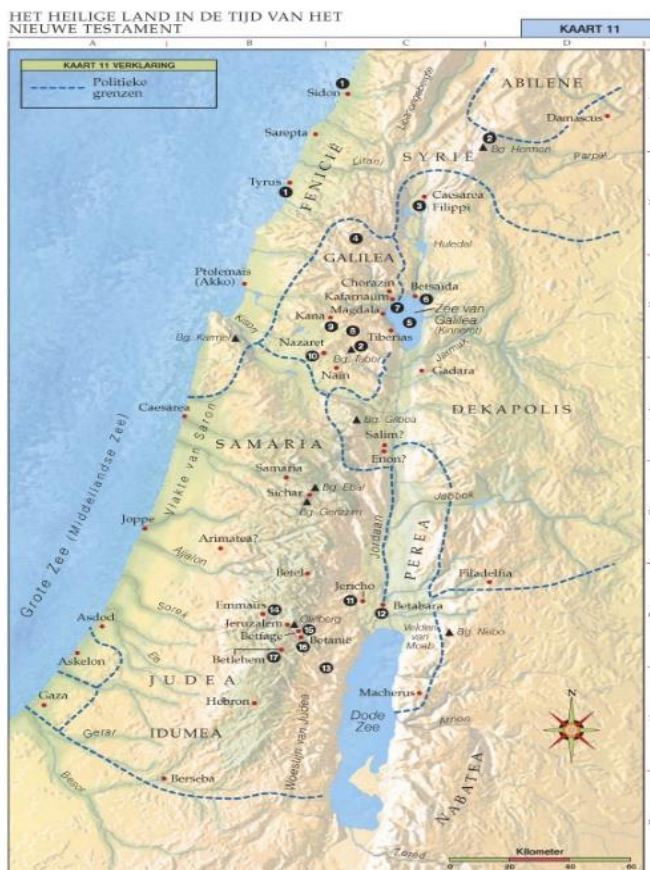
7 Hoe zou u rust kunnen hebben? De HEERE heeft immers het zwaard opdracht gegeven. Tegen Askelon en tegen de zeekust, daartegen heeft Hij het bestemd.

Het oordeel over de buurvolken.

Het oordeel van God treft niet alleen Zijn eigen volk Israël, maar ook de omliggende volken. In de eerste plaats wordt het vonnis over Israël voltrokken, maar daarna volgen de buurvolken onvermijdelijk. In *het oordeel over de volken* – een deel van Jesaja, Jeremia, Ezechiël en Amos – staat het volk Israël vooraan of achteraan, maar feitelijk hoort het thuis in dit rijtje.

Jesaja	Jeremia	Ezechiël	Amos
8 Israël	25:17 Jeruzalem en	22 Jeruzalem	1:3 Syrië
9 Israël	Juda	25 Ammon,	1:6 De Filistijnen
10 Assur	25:19 Egypte	Edom, Moab	1:9 Tyrus
13 Babel	25:20 De Filistijnen	26 ev Tyrus	1:11 Edom
14:24 ev Assyrië	25:21 Edom, Moab	28:20 ev Sidon	1:13 Ammon
14:28 ev De Filistijnen	Ammon	29:1- h 32 Egypte	2:1 Moab
15 Moab	25:22 Tyrus		2:4 Juda
17 Aram en Israël	25:23 Dedan, Tema, Buz		2:6 Israël
18 Nubië	25:24 Arabië		
19 ev Egypte	25:25 Zimri, Elam,		
21 Babel	Medië		
22 Jeruzalem	25:26 Sesach =		
23 Tyrus en Sidon	Babel		
24 ev de hele aarde	h 46 Egypte		
	h 47 De Filistijnen		
	h 48 Moab		
	h 49 Ammon,		
	Edom, Damascus,		
	Kedar, Chasor, Elam		
	h 50, 51 Babylonië		
	h 52 Jeruzalem		

Het heeft iets weg van wat de Heere Jezus in verband met het oordeel zegt met de metafoor van het hout. Lucas 23:31 *Want als zij dit doen met het groene hout, wat zal er dan met het dorre gebeuren?* De overeenkomst van Israël en de buurvölker is dat allen door het oordeel van God heengaan. Het verschil is dat alleen Israël als volk perspectief voor de toekomst ontvangt, terwijl de kracht van de andere volken gebroken wordt. Dit breken heeft zo'n kracht dat we van de meeste volken zelfs de namen – zoals Ammon, Moab, Edom, Foenicië – in de actuele geografie niet langer tegen komen. Wat dat betreft ontspringen Egypte en het Filistijnse land dat oordeel, want *Egypte* en *de Palestijnen* spelen hun rol in het actuele politieke spectrum van het Midden Oosten, hoewel de rol klein is. Het Hebreeuwse פלשתיים (*palīštîm* = *Palestijnen*) is de aanduiding van de Filistijnen in de Hebreeuwse Bijbel. Het spectrum van het Midden Oosten heeft zich inmiddels verbreed tot de hele aarde. Het zijn op dit moment de supermachten zoals Amerika, Rusland en China die tot elkaar – maar dan op wereldschaal – in verhouding staan zoals indertijd Assur, Babel en Egypte.

De Filistijnen in Askalon en Gaza

Een overstroming als metafoor van een vijandelijke aanval.

Opnieuw wordt de aanval van vijandelijke legers vergeleken met een overstroming. Jeremia 47:2 *Zie, water komt opzetten uit het noorden, het wordt tot een overstromende beek. Ze zullen het land en al wat het bevat overstromen, de stad en wie erin wonen. De mensen zullen het uitschreeuwen, alle inwoners van het land zullen weklagen.* Datzelfde beeld – van overstroming = vijandelijk legers – kwam ook al in Jeremia 46:6,7 voorbij. Toen was Egypte aan het woord. *Wie zwelt als de Nijl, wie bruist als die onstuimige rivier? Het is Egypte dat zwelt als de Nijl, onstuimig als die bruisende rivier. "Ik zal oprijzen," roept het, "en de aarde overstromen, steden en inwoners vernietigen. Bestijg de paarden! Jaag de wagens voort! Helden, werp je in de strijd! Nubiërs, Libiërs, hef de schilden! Span de bogen, Lydiërs!"* Het zijn de rivieren de Nijl en de Eufraat en de Tigris die met hun overstromingen het beeld van verwoesting op het netvlies hebben vastgelegd. Ditmaal is het trouwens niet Egypte maar Babel waar de militaire dreiging voor het Filistijnse land vandaan komt.

Dat kunnen we opmaken uit de richting waar het water vandaan komt, uit het Noorden. Jeremia 47:2 *Zie, water komt opzetten uit het noorden (..)* In het boek Jeremia staat 'het Noorden' steevast voor de macht van Babel. Jeremia 1:14/15:2/46:20,24

De Filistijnen

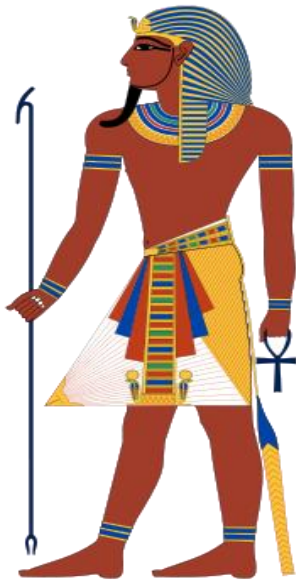

Wanneer vond de verwoesting van de Filistijnse steden plaats?

Men weet niet precies te vertellen op welke uitval vanuit Babel wordt bedoeld. De Filistijnen waren niet aanwezig bij de coalitievergadering van Juda en de omliggende volken met als doel om gezamenlijk iets te ondernemen tegen de overheersing door Babel. Jeremia 27. De HEERE was geen voorstander van deze opstand en liet Jeremia met jukken rondlopen die hij meegaf aan de afgevaardigden van de volken. Men moest het hoofd buigen voor Babel, zo luidde het advies van Israëls God. Maar inderdaad, het Filistijnse volk ontbrak bij de volken die in Jeruzalem bijeen waren. De reden kan zijn dat zij meer gezien werden als hulptroepen voor Tyrus en Sidon, dan dat zij in die tijd een zelfstandige macht vormden. In ieder geval wordt het Filistijnse volk hier in Jeremia 47 getekend met maar twee stadstaten – Gaza en Askelon – en gezien als bondgenoot van Tyrus. Jeremia 47:4 *Vanwege de dag die komt om alle Filistijnen te verdelgen, om elke overgebleven helper van Tyrus en Sidon uit te roeien.* Want de HEERE zal de Filistijnen verdelgen, het overblijfsel van het kustland van Kaftor. Voor Babel bestond het Zuiden vooral uit kleine landjes en stadstaatjes zoals Jeruzalem en Tyrus en Sidon. Waar het grote Babel vooral mee dealde, was natuurlijk het rijk van Egypte. Van Egypte weten we dat het Assur te hulp kwam, toen Babel zich ontwikkelde als sterke wereldmacht. Op een van de veldtochten van Egypte naar het Noorden 610 v Chr. – Egypte moest altijd langs Jeruzalem – werd koning Josia gedood. Ook uit de historische annalen is de slag bij Karchemis bekend waar het Egyptische leger een smadelijke nederlaag liep tegen Babel. Vanaf dat moment – 605 v Chr. – was Babel gedurende 70 jaar de machthebber van het Midden Oosten. Aan het hoofd van Babel stond koning Nebukadrezar, de generaal die de Egyptische legers op de vlucht joeg. Egypte verloor op dat moment ook de zeggenschap over Jeruzalem. Juda en Jeruzalem werden vazal van Babel. Hoewel wij – mensen van de Bijbelse geschiedenis – natuurlijk vooral geïnformeerd worden over Jeruzalem en Juda en Israël, kunnen we aanvoelen dat niet alleen dit gebied, maar ook het gebied van Tyrus en Sidon en daarmee ook dat van het Filistijnse land is aangepakt door Babel. Het is ons bekend dat de legers van Nebukadrezar ook in 597 v Chr. voor Jeruzalem lagen en ook van 588-586 v Chr. Tijdens het laatste beleg van Jeruzalem hebben de legers van Babel nog een uitval naar Egypte gedaan omdat die koning Zedekia te hulp wilde komen. Het zijn allemaal momenten waarop Babel vermoedelijk ook de kleine stadstaatjes – zoals Tyrus en Sidon en de Filistijnse steden die alle drie de kust bevolkten – onder de voet heeft gelopen en aan zich onderworpen heeft. Verder weten we nog uit de Bijbelse voorzeggingen en de profane geschiedenis dat Babel Egypte een zware slag toegebracht heeft in de jaren 568 en 567 v Chr. compleet met ballingschap. Ook die uitval van

Babel naar het Zuiden zou zomaar de vernietiging van Tyrus en Sidon en de Filistijnse steden behelst kunnen hebben. Vermoedelijk is de verovering door Egypte van Gaza – want daar begon de laatste oorlog mee – door Babel als een oorlogsverklaring opgevat en heeft Egypte het onheil op die manier over zichzelf heen gehaald. De Bijbeltekst verraadt namelijk de vlucht van (huur)troepen naar hun eigen land. Jeremia 46:16 *Toen zeiden zij: Sta op, laten wij terugkeren naar ons volk en naar ons geboorteland, vanwege het zwaard van de onderdrukker.* Het is gewoon niet te zeggen wanneer de vernietiging van de laatste Filistijnse bolwerken heeft plaatsgevonden. Het kan gebeurd zijn in 604 of 597 of 588 v Chr. maar ook nog later in 568 v Chr. We kunnen er weinig over zeggen omdat de profetieën van de oordelen over de volken verzameld lijken en dus uit verschillende periodes van de geschiedenis kunnen komen. Het enige wat we zeker weten is dat Jeremia de profetie ontving voordat Egypte de stad Gaza innam. Jeremia 47:1 *Het woord van de HEERE dat tot de profeet Jeremia kwam, tegen de Filistijnen, voordat de farao Gaza versloeg.* We weten niet precies, maar de meest voor de hand liggende datum dat Gaza en Askelon gevallen zijn, is 568 v Chr.

Het woord van de HEERE dat tot de profeet Jeremia kwam, tegen de Filistijnen, voordat de farao Gaza versloeg.

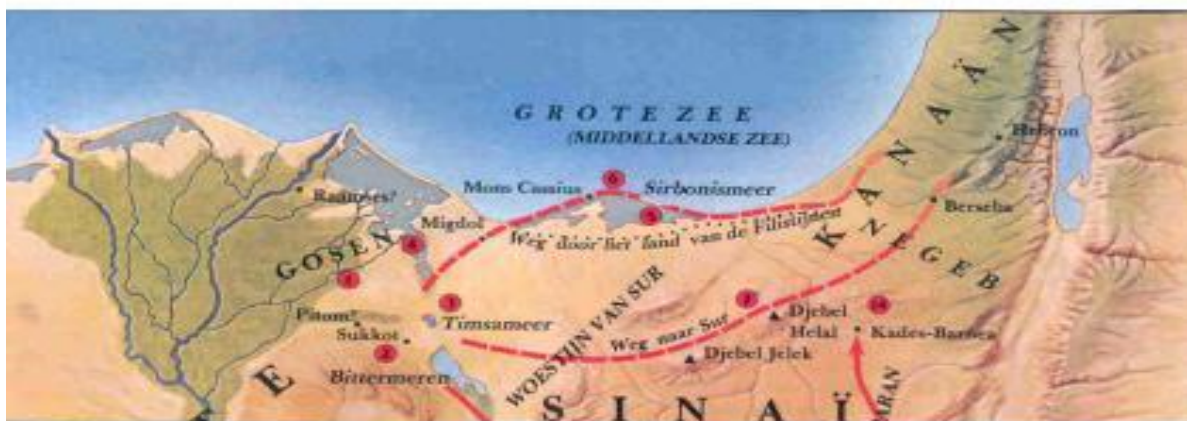
De Farao van Egypte

De Filistijnen

De Filistijnen spreken tot op de dag van vandaag tot de verbeelding. Wanneer Jan en Ans met hun vier kinderen langskomen mompelt opa: 'De Filistijnen over u.' En wanneer hij die avond naar zijn zorgvuldig opgebouwde treinstationnetje op zolder gaat kijken moet hij tot zijn teleurstelling constateren dat 'alles naar de Filistijnen' is. Deze mensen zijn opgegroeid met de Bijbelverhalen. De naam van 'de Filistijnen' komen we voor het eerst tegen in de volkerenlijst van Genesis 10:14. Hun naam wordt daar genoemd vlak voor de *Kretenzers*. De Filistijnen zouden van Kreta komen. De hele Bijbel – voor zover de Bijbel zich er over uitlaat – gaat uit van die veronderstelling zoals ook Jeremia 47:4 *Want de HEERE zal de Filistijnen verdelgen, het overblijfsel van het kustland van Kaftor (= Kreta).* In Amos lijkt het er zelfs op alsof het volk Israël zijn Exodus moet relativeren omdat de HEERE andere volken ook een andere, een betere plek op aarde heeft gegeven, zoals de Filistijnen. Amos 9:7 *Bent U niet als de Cusjieten voor Mij, Israëlieten? spreekt de HEERE. Heb Ik Israël niet weggeleid uit het land Egypte, de Filistijnen uit Kaftor en de Syriërs uit Kir?* Voor het volk Israël roept de naam 'Filistijnen' vermoedelijk geen plezierige gevoelens op. De HEERE heeft bij de uittocht uit Egypte Zijn oorspronkelijke plan – qua route – moeten bijstellen. Aanvankelijk koerste het volk via de kustlijn aan op het gebied van de Filistijnen, maar God vond dat geen goed idee. De HEERE was bang dat de tegenstand die men van de Filistijnen zou ondervinden het moreel zou breken. Vandaar dat de koers werd verlegd via de Rode Zee naar de Sinai-woestijn. Exodus 13:17,18 *Toen de farao het volk*

had laten gaan, is het gebeurd dat God hen niet leidde langs de weg door het land van de Filistijnen, hoewel dat korter was. Want God zei: Anders zal het het volk berouwen bij het zien van oorlog en wil het naar Egypte terugkeren. Daarom leidde God het volk om, langs de weg door de woestijn naar de Schelfzee. In slagorde trokken de Israëlieten uit het land Egypte. In de Richterentijd (Simson) heeft het volk Israël veel last ondervonden van de Filistijnse burenen. Over problemen met de Filistijnen kunnen ook de eerste koningen Saul en David meepraten. We kennen de strijd van David en Goliath. Goliath is zo'n reus uit de legers van de Filistijnen die door de Filistijnen naar voren geschoven werd om de Israëlieten angst aan te jagen. 1 Samuel 17:4-7 Toen kwam er een kampvechter tevoorschijn uit het leger van de Filistijnen. Zijn naam was Goliath, uit Gath; zijn lengte was zes el en een span. Hij had een bronzen helm op zijn hoofd, een geschubd harnas aan – het gewicht van het harnas was vijfduizend sikkels brons – hij droeg een bronzen scheenplaat boven zijn voeten en een bronzen werpspies op zijn schouders. De schacht van zijn speer was als een weversboom, en de punt van zijn speer was van zeshonderd sikkels ijzer; en de schilddrager ging voor hem uit. Volgens de verhalen heeft Israël de – uit de kluiten gewassen – Enakieten gedood en verjaagd. Verschillenden van de Enakieten zijn – bij de verovering van het beloofde land door Israël – naar het Filistijnse land gevlucht. Jozua 11:21,22 In die tijd kwam Jozua en roeide de Enakieten uit, van het bergland, van Hebron, van Debir, van Anab en van het hele Bergland van Juda, en van het hele Bergland van Israël. Jozua sloeg hen met hun steden met de ban. Er bleef niemand van de Enakieten over in het land van de Israëlieten. Alleen in Gaza, Gath en Asdod zijn er overgebleven. In de Willibrordvertaling – die vaak de Griekse Vertaling volgt – vinden we hen nog terug. Jeremia 47:5 Gaza scheert zich kaal, Askelon treurt; hoelang gaat u uzelf nog wonden toebrengen, laatste van de Enakieten?'

Is het gebeurd dat God hen niet leidde langs de weg door het land van de Filistijnen, hoewel dat korter was.

Slecht nieuws voor het Filistijnse volk.

In de laatste jaren van Juda en Jeruzalem – als de macht van Israël bijna gebroken is – stelt ook het Filistijnse volk niet veel meer voor. Terwijl ze vroeger bekend stonden met tenminste *vijf stadstaten* – Gaza, Gat, Ekron, Asdod, Askelon – worden nu nog maar twee genoemd: Askelon en Gaza. Jeremia 47:5 *Kaalheid is over Gaza gekomen, Askelon is uitgeroeid, samen met het overblijfsel van hun dal. Hoelang zult u uw lichaam kerven?* Gaza lag aan de handelsweg van Noord naar Zuid. Hoewel de Filistijnen – naast Egypte en Babel – als enigen een eigen hoofdstuk in Jeremia hebben, laat de tekst

weinig oud zeer voelen. De Filistijnen moeten het vonnis van God ondergaan niet omdat het een oude vijand is van Israël, maar vermoedelijk vanwege dezelfde redenen waar ook de andere volken op afgerekend worden: afgodendienst en hoogmoed en leedvermaak om de ballingschap van Israël. In Ezechiël – uit zelfde tijd als Jeremia – vinden we enkele motieven voor de strafexercitie van de HEERE tegen de Filistijnen. Ezechiël 25:15-17 *Zo zegt de Heere HEERE: Omdat de Filistijnen in wraakzucht handelden en met hartgrondig leedvermaak wraak namen door verderf te zaaien, gedreven door een eeuwige vijandschap, daarom, zo zegt de Heere HEERE: Zie, Ik ga Mijn hand uitstrekken tegen de Filistijnen en zal de Kretenzers uitroeien, en wie overblijft aan de zeekust ombrengen. Ik zal geduchte wraak op hen oefenen, met grimmige straffen. Dan zullen zij weten dat Ik de HEERE ben, wanneer Ik Mijn wraak op hen leg.* Het slechte nieuws is dat de macht van het volk gebroken wordt.

Goed nieuws voor de volken

Maar er is vermoedelijk ook goed nieuws, hoewel dit niet expliciet vermeld wordt zoals wel het geval is bij sommige andere volken.

Egypte	Jeremia 46:26	<i>Maar daarna zal zij (Egypte) bewoond worden als in de dagen van weleer, spreekt de HEERE.</i>
Moab	Jeremia 48:47	<i>In later tijd echter, spreekt de HEERE, zal ik een omkeer brengen in de gevangenschap van Moab.</i>
Ammon	Jeremia 49:6	<i>Maar daarna zal Ik een omkeer brengen in de gevangenschap van de Ammonieten, spreekt de HEERE.</i>

In het boek Jesaja – en dat ook nog tussen het oordeel over de volken – wordt aan de mensen uit alle volken een perspectief gegeven voor de toekomst. Jesaja 14:1,2 *Want de HEERE zal Zich over Jakob ontfermen en Hij zal Israël nog verkiezen. Hij zal hen neerzetten op hun eigen grond. De vreemdeling zal zich bij hen aansluiten en zich bij het huis van Jakob voegen. De volken zullen hen nemen en naar hun woonplaats brengen.* Dit – via het volk Israël gered worden – geldt voor de individuele Palestijnen, maar net zo goed voor de Nederlanders. Hopelijk voelt niemand van ons zich te goed om – langs de weg van de verzoening en vernieuwing door Jezus Christus – geënt te worden op de stam van Israël. Romeinen 11:17 *Feit is dat de diaken Filippus die gemakkelijk omging met mensen uit het buitenland – zoals de eunuch uit Ethiopië – na dit avontuur aangetroffen wordt in Asdod, een Filistijnse stad al gebruiken sommige vertalingen de naam Azotus = Asdod. Handelingen 8:40 *Maar Filippus werd aangetroffen in Asdod; en terwijl hij het land doorging, verkondigde hij het Evangelie in alle steden, totdat hij in Caesarea kwam.* Daarvóór wordt verhaald hoe het Evangelie in het Samaritaanse gebied aankwam. Feit is dat niet alleen Joden, maar ook mensen uit andere landen en volken via de Heere Jezus ingelijfd worden in Gods volk. Dat het begon bij de diakenen is een mooi detail, maar de heidenzending werd al snel overgenomen door de apostelen die erop uittrokken om het Evangelie wereldwijd bekend te maken. Opmerkelijk is dat de apostel Paulus de Kretenzers beschouwt als behoorlijk lastig zendingsgebied. Of hij daarmee vooral de bewoners van Kreta bedoelt of ook hun afstammelingen onder de Palestijnen – die van dat eiland afkomstig zijn – is niet duidelijk. Titus 1:12 *Een van hen, hun eigen profeet, heeft gezegd: Kretenzen zijn altijd leugenaars, kwade beesten, luie buiken.**

Filistijnen

Palestina

De Filistijnse steden en hun bevolking krijgen het zwaar te verduren.

De aanval die de Filistijnse steden te duchten hebben liegt er niet om. Als we de Bijbeltekst goed begrijpen lijken de Filistijnen hard afgerekend te worden op hun steun aan Tyrus en Sidon. Jeremia 47:2-4 *vanwege het geluid van het stampen van de hoeven van zijn machtige paarden, vanwege het gedreun van zijn strijdagens, het ratelen van zijn wielen. Vaders zien niet om naar hun kinderen, vanwege het verslappen van hun handen, vanwege de dag die komt om alle Filistijnen te verdelgen, om elke overgebleven helper van Tyrus en Sidon uit te roeien. Want de HEERE zal de Filistijnen verdelgen, het overblijfsel van het kustland van Kaftor.* De angst is zo groot dat vaders in wilde paniek het vege lijf redden zonder op dat van hun kinderen te letten. Jeremia 47:3 *Vaders zien niet om naar hun kinderen, vanwege het verslappen van hun handen.* Ook verderop in de tekst is goed merkbaar hoe weerzinwekkend het geweld was waarmee de Babylonische legers afrekenden met hun tegenstanders. Jeremia 47:4,5 *Want de HEERE zal de Filistijnen verdelgen, het overblijfsel van het kustland van Kaftor. Kaalheid is over Gaza gekomen, Askelon is uitgeroeid, samen met het overblijfsel van hun dal. Hoelang zult u uw lichaam kerven?* Zelfs de profeet Jeremia – die toch al wat gewend is – neemt het voor de Filistijnen op. De profeet maant het zwaard van de HEERE om terug te gaan naar de schede en te rusten. Jeremia 47:5-7 *Wee, zwaard van de HEERE, hoelang hebt u geen rust? Keer terug in uw schede, kom tot rust, wees stil.* Halverwege zijn klemmende verzoek weet de profeet dat het zwaard van de HEERE het oordeel van God voltrekt en dat hij dat niet tegenhoudt. Jeremia 47:7 *Hoe zou u rust kunnen hebben? De HEERE heeft immers het zwaard opdracht gegeven. Tegen Askelon en tegen de zeekust, daartegen heeft Hij het bestemd.*

Kreta